

5. Christelijke vrijheid en naastenliefde (8:1 – 11:1)

5.1 Inleiding

In de tijd van Paulus werden er in Korinte maaltijden gehouden met een godsdienstig (afgodisch) en sociaal karakter [1]. Dergelijke maaltijden vonden plaats in de tempels in een privé-setting of ook wel in de vorm van wat men tegenwoordig een staatsbanket noemt. Een onderdeel van deze maaltijden bestond uit het offeren van vlees aan de afgoden en een gedeelte van dit vlees werd gegeten door de deelnemers aan dit afgodische feest. Geofferd vlees dat overbleef kwam blijkbaar op de markt terecht en kon dus gewoon gekocht worden. Veel Korintiërs hadden voor hun bekering aan deze maaltijden deelgenomen. Na hun bekering mochten ze van Paulus niet meer meedoen aan deze sociale activiteiten met een afgodisch tintje (5:11 en 10:7), maar waren ze het daar mee eens?

En hoe zat het met het vlees dat aan de afgoden geofferd was en nu op de markt te koop lag, mochten ze dat dan nog wel eten?

In 8:1-11:1 gaat Paulus op deze problemen in. Het behoort allemaal nog tot de punten waarover gij mij geschreven hebt (7:1). Als we dit gedeelte doorlezen dan komt wel de vraag op hoe de verschillende onderwerpen die in dit gedeelte voorkomen met elkaar en met het bovenstaande samenhangen. Wat heeft bijvoorbeeld het avondmaal (10:14-23) hier mee te maken? Kan men uit hetgeen geschreven is de samenhang van de argumentatie reconstrueren? Gordon Fee [2] zegt hierover het volgende (verkort en vrij geïnterpreteerd weergegeven):

1. Door de kennis die ze bezaten wisten deze Korintiërs dat er geen echte afgoden zijn en ook dat voedsel niet belangrijk is voor God (8:8). Ze konden dus rustig naar de tempel gaan en daar met hun vrienden eten. Waarom zou Paulus dit ons dan verbieden?
2. Ze veronderstelden ten onrechte dat de doop en het avondmaal hen wel zouden beschermen tegen een val in hun christenleven (10:1-4).
3. Heeft Paulus wel de autoriteit om het gaan naar de tempels te verbieden? Als hij een echte apostel is, waarom heeft hij dan geen support van ons aangenomen (9:12)? Waarom gebruikte hij wel vlees dat aan de afgoden geofferd is als hij at met de heidenen en waarom deed hij dat niet toen hij at met de Joden (19-23)?

De juiste reconstructie is voor ons echter niet van primair belang. Belangrijk voor ons is welke geestelijke lessen we uit dit gedeelte kunnen leren.

5.2 De kennis maakt opgeblazen maar de liefde sticht.

In het eerste gedeelte (8:1-8) maakt Paulus duidelijk dat de door de Korintiërs zo geroemde kennis niet voldoende is. In het leven van een christen gaat het niet in de eerste plaats om kennis maar om liefde! Enige kennis is natuurlijk noodzakelijk maar het gedrag van een christen wordt, als het goed is, bepaald door liefde. Een christen wordt in de eerste plaats herkend aan zijn liefde:

Joh. 13:35 Hieraan zullen allen weten, dat gij discipelen van Mij zijt, indien gij liefde hebt onder elkander.

Kennis moet ook ondersteund worden door geloof (de basis) en deugd (hieronder valt ook liefde):

2 Petr. 1:5 Maar schraagt om deze reden met betoon van alle ijver door uw geloof de deugd, door de deugd de kennis ,

De Farizeeën hadden een grote kennis van de wet met alle geboden en verboden maar de liefde (voor God en voor de naaste) was ver te zoeken:

Joh. 7:49 Maar die schare, die de wet niet kent, vervloekt zijn zij!

Kennis (voor geestelijke zaken) heeft liefde 'nodig' om echt bruikbaar te zijn:

Fil. 1:9: En dit bid ik, dat uw liefde nog steeds meer overvloedig moge zijn in helder inzicht en alle fijngevoeligheid, 10 om te onderscheiden, waarop het aankomt

8:1 en 8:2 laten zien dat echte kennis de aanvulling van liefde behoeft. In deze verzen is echter sprake van liefde tot God en door Hem gekend zijn. Een mogelijk betere vertaling [3] voor vers 3 is:

Maar heeft iemand lief

Zo iemand bezit werkelijke kennis

De kerngedachte blijft echter gelijk: kennis moet gepaard gaan met liefde anders blaast ze de betrokkenen alleen maar op en kan ze zelfs voor anderen zeer schadelijke gevolgen hebben.

Want als nu een 'zwakke broeder' in de tempel een 'sterkere' broeder (die door zijn kennis vrij is in zijn geweten) dit offervlees ziet gebruiken dan is de kans groot dat hij ook weer dit offervlees gaat gebruiken. Op zich zou dit nog niet zo erg zijn maar de kans is dan zeer wel aanwezig dat hij ook weer in de greep van de afgodendienst komt en dan alsnog voor eeuwig verloren gaat. In deze zin kan de zwakkere broeder juist door de kennis van de sterkere broeder verloren gaan (vers 11). Als de sterke broeder echte kennis heeft dan heeft hij ook onderscheiding waarop het aankomt (Fil. 1:9) en zal hij deze ernstige fout (of beter: zonde) niet doen.

Wat betekent het bovenstaande voor ons? Natuurlijk moet een ieder zijn of haar eigen toepassingen maken maar een alledaags voorbeeld is het volgende:

Een christen is m.i. vrij om wijn te drinken (mits met mate). Maar wijn drinken in de omgeving van een ex-alcoholist die zo juist los is gekomen van zijn verslaving kan voor de laatstgenoemde grote problemen opleveren. In zo'n geval is het beter om geen wijn te gebruiken. Laten we oppassen dat we met onze vrijheid (in Christus) anderen niet in grote problemen brengen.

In Rom. 14 vinden we een soortgelijke situatie. Het gaat hier blijkbaar over welk voedsel wel en welk voedsel niet gebruikt mag worden. De een gelooft dat hij alles mag eten maar de zwakke eet alleen plantaardig voedsel (Rom. 14:2). Ook hier geldt het geestelijk principe:

Rom. 14:15 Want indien uw broeder door iets, dat gij eet, gegriefd wordt, wandelt gij niet meer naar de eis der liefde. Breng niet door uw eten hem ten verderve, voor wie Christus gestorven is .

Bijzonder is ook vers 6. God de Vader wordt hier gezien als de uiteindelijke bron en uiteindelijke bestemming van alle dingen. Hij heeft alles geschapen door de Heer Jezus (Joh.1:3, Hebr. 1:2, hier staat in de grondtekst: werelden, d.w.z. het universum) en wij, als nieuwe schepping, zijn er gekomen dank zij het verlossingswerk van Christus.

Uit vers 7 leren we dat het geweten niet altijd een zuivere maatstaf is. Het geweten kan zwak zijn en besmet. God heeft de mens weliswaar goed en volmaakt geschapen, maar sinds de zondeval is er wel iets veranderd. Sindsdien is ook ons geweten geen volmaakt instrument meer. Het geeft soms alarm als er geen alarm nodig is en omgekeerd geeft het soms niets aan als er wel alarm is.

5.3 Het apostelschap van Paulus

In 9:1 lijkt er sprake te zijn van een abrupte overgang. In het vorige gedeelte ging het over offervlees en kennis en het niet aanstoot geven van je broeder maar nu komt plotseling het apostelschap van Paulus ter sprake. Vers 3 geeft een sleutel tot het verstaan van dit gedeelte. Het gaat hierom een verdediging van zijn apostolisch gezag. Blijkbaar waren er gemeenteleden die zijn apostelschap in twijfel trokken (de rederenen hiervoor zijn al besproken in 5.1 onder 3). Paulus begint echter met: Ben ik niet vrij? We noemen dit type vraag (evenals de twee volgende) retorische vragen (dat zijn vragen waarop de spreker geen antwoord verwacht, gewoonlijk dienen deze vragen om spanning in het betoog op te bouwen. In dit gedeelte (1-14) staan trouwens veel retorische vragen). Natuurlijk is Paulus vrij! Hiermee loopt Paulus vooruit op wat hij in 9:19-23 gaat zeggen. De tweede vraag: Ben ik niet een apostel wordt meteen al beantwoord. Hij geeft twee 'bewijzen':

1. Hij heeft Jezus gezien. Ongetwijfeld doelt Paulus hier op zijn ervaring die hij had op de weg naar Damascus (Hand. 9:3-6). Het gaat hier natuurlijk om de apostolische opdracht die hij (even) later of misschien wel direct kreeg.

2. Hij heeft de gemeente te Korinte gesticht (vers 2). Dat is het echte werk van een apostel:

gemeentes stichten in nieuwe gebieden.

Vervolgens gaat Paulus een aantal rechten opnoemen die hij als apostel heeft maar waar hij toch geen gebruik van maakt (vers 12b). Sommige van de volgende verzen (i.h.b. vers 4 en vers 5) zijn wat moeilijk om te begrijpen [4] maar ze komen in het algemeen erop neer dat Paulus (evenals andere apostelen) recht heeft op (allerlei vormen van) support.

De vraag is waarom Paulus zijn verdediging zo inricht. Vermoedelijk omdat een aantal Korinthiers het afwijzen van support als een zwaktebod hebben uitgelegd [5]. "Een echte apostel ontvangt toch zeker support?" Juist hierom noemt Paulus zijn rechten en laat daarmee zien dat hij ook in dit opzicht wel degelijk een echte apostel is!

Dan komt Paulus in vers 12 plotseling tot de ware reden waarom hij van deze rechten geen gebruik maakt: om geen hindernis voor het evangelie van Christus op te werpen. De volgende twee verzen geven nog weer een reden waarom hij wel recht zou hebben op support.

Paulus legt niet uit wat voor hindernis hij in gedachten heeft. Mogelijk heeft het iets te maken met waar men tegenwoordig ook weleens evangelisten van beschuldigt: Het gaat alleen maar om geld. Zoiets zal men van Paulus hier in Korinte zeker niet gezegd kunnen hebben!

Paulus wilde op geen enkele manier een hindernis zijn voor het evangelie. Iets dergelijks vinden we in :

1 Thess.2:9-10 Want gij herinnert u, broeders, onze moeite en inspanning. Terwijl wij nacht en dag werkten, om niemand uwer lastig te vallen, hebben wij u het evangelie van God gepredikt. Gij zijt getuigen, en God, hoe vroom, rechtvaardig en onberispelijk wij ons bij u, die gelooft, gedragen hebben

In de verzen 15 tot en met 18 wordt het niet gebruik maken van zijn rechten nader uitgewerkt. In vers 15 herhaalt Paulus dat hij geen gebruik heeft gemaakt van zijn rechten als apostel. Hij zegt er meteen bij dat hij dit niet schrijft om de situatie weer te veranderen zodat hij wel support van de Korintiërs zou ontvangen. En dan komt er een zin die niet afgemaakt wordt. Het lijkt me dat Paulus hier zoiets wil zeggen als: Ik sterf liever dan dat ik mijn roem opgeef. Wat is dan de roem die Paulus niet wil opgeven? In ieder geval is dat niet de prediking van het evangelie. Daarin kan hij zich niet beroemen, God heeft hem dat immers opgedragen! Vers 17 lijkt dit punt alleen maar te onderstrepen. Als het uit vrije wil was gebeurd dan had hij zij wellicht kunnen beroemen en aanspraak op loon gehad. Maar nu het niet uit vrije wil gebeurd is wat is dan zijn loon? Paulus legt dat uit in vers 18: het evangelie om niet te mogen brengen en zo geen gebruik te maken van zijn bevoegdheid als evangelieprediker. Dat is zijn loon en daar wil hij zich dan blijkbaar wel in beroemen.

Wat een merkwaardig loon en wat een merkwaardige zaak om in te roemen! Dat merkwaardige roemen komt wel meer bij Paulus voor:

2 Kor. 12:9 En Hij heeft tot mij gezegd: Mijn genade is u genoeg, want de kracht openbaart zich eerst ten volle in zwakheid. Zeer gaarne zal ik dus in zwakheden nog meer roemen, opdat de kracht van Christus over mij kome.

In de verzen 19-23 legt Paulus verantwoording af van zijn 'kameleonachtig' gedrag. Mogelijk heeft dit ook te maken met de kritiek die sommigen geuit hebben dat hij bij de ene gelegenheid geen offervlees gebruikte en bij de andere gelegenheid weer wel. Hij laat in deze verzen zijn motivatie achter dit gedrag zien: om er zoveel mogelijk te winnen (vers 19). Vervolgens noemt hij vier categorieën: de Joden, zij die onder de wet staan, zij die zonder wet zijn en de zwakken. Bij de eerste twee lijkt het om dezelfde groep te gaan. Een voorbeeld van de Joden een Jood worden zien we in Hand. 16:3. Paulus besneed hier Timoteus ter wille van de Joden in die plaatsen want iedereen wist dat zijn vader een Griek was. Timoteus was hierdoor oorspronkelijk niet besneden en zou hierdoor niet zo goed gebruikt kunnen worden om de Joden te bereiken.

Wat deed Paulus om de heidenen te winnen? Voor hen werd hij **als** een heiden (hij zal dus geen compromissen met de waarheid gesloten hebben). Met hen zal hij rustig offervlees gegeten hebben (hoewel niet in de tempels). In Athene sloot hij aan bij hun belangstelling voor goden (Hand. 17:22

en 23).

Maar wie zijn de zwakken? Mogelijk moeten we hier denken aan hen die geen offervlees durfden te eten. In hun nabijheid zal Paulus het ook niet gedaan hebben (8:13). Winnen heeft dan niet de betekenis van: "voor de Heer winnen" (dit was al het geval) maar meer iets in de trant van: Hun geestelijk leven opbouwen. Overigens, Paulus kwam ook in zwakheid tot de Korintiërs (2:3).

De toepassing voor ons is: wat doen wij om anderen te winnen? Duidelijk is dat het niet betekent meegaan met de zonden van anderen. Maar het betekent m.i. wel dat je je zoveel mogelijk inleeft in de situatie van die ander. In het algemeen kun je stellen dat als je mensen voor de Heer wilt winnen dan moet je werkelijke belangstelling en bewogenheid voor hen moet hebben.

Wat bedoelt Paulus met vers 23: *Alles doe ik ter wille van het evangelie, om er zelf ook deel aan te verkrijgen.*

Betekent deel krijgen dat hij zich verheugt in de vruchten die het oplevert (mensen worden voor de Heer gewonnen) of betekent het dat hij de prijs wil winnen:

Fil. 3:14 maar een ding doe ik: vergetende hetgeen achter mij ligt en mij uitstrekkende naar hetgeen voor mij ligt, jaag ik naar het doel, om de prijs der roeping Gods, die van boven is, in Christus Jezus.

Geen van beide kan m.i. uitgesloten worden. Het lijkt me zelfs dat beide betekenissen juist zijn. Maar als we de volgende drie verzen lezen dan lijkt het accent toch vooral te liggen bij het laatste. In vers 27 lezen we:

1 Kor. 9:27 Neen, ik tuchtig mijn lichaam en houd het in bedwang, om niet, na anderen gepredikt te hebben, wellicht zelf afgewezen te worden.

Paulus wil later niet afgewezen worden. De vraag is wat voor afwijzing hier bedoeld wordt. Gaat het hier om "zijn behoudenis verliezen" of wordt hij "alleen maar" afgewezen voor de prijs (3:15)? Sommigen denken vooral aan het eerste (bijv. [6]). Gezien de context is er ook wel reden voor. Immers, sommigen van de Korintiërs wilden toch weer graag deelnemen aan de maaltijden in de tempels. Als ze aan deze neiging zouden toegeven dan konden ze weer tot afgodendienst vervallen en hun behoudenis verliezen. Persoonlijk lijkt mij echter de tweede mogelijkheid aannemelijker gezien de mogelijkheid om gered te worden als door vuur heen (3:15) maar dan wel de prijs te missen.

Het beeld van een atleet die in een renbaan loopt zal de Korintiërs zeker aangesproken hebben. Eens in de drie jaar werden in Korinte de zogenaamde Isthmiaanse Spelen gehouden (een groot festijn maar iets minder dan de Olympische Spelen. Dit festijn trok enorm veel bezoekers en als je (een) winnaar werd dan betekende dat heel veel eer.

De laatste vier verzen roepen ons in ieder geval op om helemaal voor het evangelie te gaan. Dit betekent niet noodzakelijkerwijs dat we een voltijds evangelist worden. Het betekent wel: Eerst Zijn Koninkrijk en Zijn gerechtigheid zoeken (Matth. 6:33).

5.4 Israël als voorbeeld

Hoofdstuk 10 lijkt in eerste instantie logisch aan te sluiten op het voorafgaande gedeelte. Dat eindigde met de impliciete waarschuwing van Paulus aan de Korintiërs om de wedloop met volharding te lopen zodat de prijs niet gemist wordt. Hierna komt Paulus met het voorbeeld van het volk Israël, dat onder Mozes uitgeleid werd en op weg was naar het beloofde land en uiteindelijk de prijs (in hun geval: het beloofde land), op twee na: Jozua en Kaleb, toch miste.

Toch lijkt hier een ander onderwerp aan de orde te komen. Men moet hierbij bedenken dat, zoals o.a. Fee [7] uiteenzet, Paulus een specifieke situatie in Korinte op het oog heeft. Een aantal gemeenteleden verzette zich tegen Paulus' verbod om weer mee te doen met de maaltijden in de afgodentempels. Ze voelden zich beschermd doordat ze de waterdoop hadden ondergaan en het avondmaal gebruikten. Paulus laat met het voorbeeld van Israël uit het OT zien dat de sacramenten geen bescherming geven in het geval van ongehoorzaamheid en wel in het bijzonder als het om afgoderij gaat. Israël had zich ook laten dopen namelijk in Mozes in de wolk en in de zee en had, in

zekere zin ook deelgenomen aan de tafel van de Heer: ze aten immers allen hetzelfde geestelijke voedsel (analogie met het brood) en dronken allen dezelfde geestelijke drank uit een geestelijke rots (analogie met de wijn). Toch werden ze uiteindelijk neergeveld in de woestijn. Zo zijn ook de betreffende Korintiërs in gevaar als ze vasthouden aan het gebruik van de maaltijden in de afgodentempels. Ze kunnen dan uiteindelijk hun behoudenis verliezen.

Laten we eens kijken naar de vier gebeurtenissen die hier beschreven staan: _

1^e 1 Kor. 10:7 Wordt ook geen afgodendienaars zoals sommigen van hen, gelijk geschreven staat : Het volk zette zich neder om te eten en te drinken, en zij stonden op om te dansen.

Deze geschiedenis staat in Exodus 32. Toen Mozes lang wegbleef werd het volk ongeduldig en maakten ze het gouden kalf. Het eten en drinken en vreugde bedrijven ontaardde spoedig en zal ook seksuele uitpattingen betekenen hebben. Als straf vielen er drieduizend man van het volk.

Hier is een duidelijke toespeling naar de situatie van de Korintiërs. Ook zij dreigden weer afgodendienaars te worden.

2^e *8 En laten wij geen hoererij plegen, zoals sommigen van hen deden, en er vielen op een dag drieëntwintigduizend .*

Dit verhaal staat opgetekend in Numeri 25. Het is Bileam niet gelukt om Israël te vervloeken door het ingrijpen van God. Toch komt Israël in de val terecht doordat ze tijdens hun verblijf in Sittim ontucht gaan plegen met de dochters van Moab. Ze gaan ook afgodenoffers eten en zich neerbuigen voor de goden van Moab. Als straf sterven er 23000 (of 24000 ?)

De toespeling naar de situatie te Korinte is weer duidelijk. Ongetwijfeld gingen de afgodische maaltijden van tijd tot tijd gepaard met seksuele uitpattingen.

3^e *9 En laten wij de Here niet verzoeken , zoals sommigen van hen deden, en zij kwamen om door de slangen.*

Zie Numeri 21. Het volk begint te mopperen en te klagen over de woestijn het voedsel en het water. Dan zendt de HERE vurige slangen onder het volk waardoor er velen stierven. Mozes moet dan een koperen slang maken en een ieder die daarop ziet zal in leven blijven.

Opmerkelijk genoeg komt het woord verzoeken in het oorspronkelijke verhaal niet voor. We vinden dit woord wel in Ps. 78:18 (dit verwijst naar deze situatie):

Ps. 78:18 zij verzochten God in hun hart door spijze te vragen naar hun lust;

Mogelijk heeft Paulus deze psalm in gedachten gehad.

Verschillende vertalingen (onder andere de Statenvertaling) hebben in plaats van Here (in vers 9) Christus. Dit is ook zeer waarschijnlijk ook het meest juist [8]. Het was ook Christus die met hen medeging (vers 4) die hen voorzag van geestelijk voedsel en geestelijke drank. Persoonlijk geloof ik dat we dit letterlijk moeten nemen. Christus was in het OT bij zijn volk aanwezig en Hij was de letterlijke voorziener van het hemelse brood: het manna en van het water. Mijns inziens is er ook nog een diepere geestelijke betekenis in de zin van: Christus is de bron van het geestelijk leven. Dat gold voor Israël in de woestijn, dat gold voor de Korintiërs en dat geldt ook voor ons.

De toepassing voor de Korintiërs is duidelijk: Door het gaan naar de cultische maaltijden in de tempels verzoeken ze de Christus. Ze hebben dan deel aan de tafel van de boze geesten en wekken daarmee Christus tot naijver (vers 22).

4^e *10 En mort niet, zoals sommigen van hen deden, en zij kwamen om door de verderfengel.*

Deze tekst verwijst naar de geschiedenis die beschreven staat in Numeri 16. Ze hadden al eerder gemord tegen Mozes als hun leider (Num. 14:1-38) en nu morren ze weer tegen Mozes over het oordeel van God over Korach en zijn volgelingen. Een kleine 15000 doden zijn het gevolg.

Met dit voorbeeld lijkt Paulus een toespeling te maken op het gemor, in een brief, van een aantal Korintiërs tegen het verbod van Paulus om deel te nemen aan immoraliteit en afgodendienst (5:9-11).

Waar het omgaat is dat de vier gekozen voorbeelden in de verzen 7 tot en met 10 niet 'willekeurig' zijn. Ze hebben alle direct te maken met de situatie van de Korintiërs die de maaltijden in de tempels niet wilden opgeven.

Vers 11 in de GNB luidt: *Wat hun overkwam, moet een voorbeeld voor ons zijn. Het werd opgeschreven om ons te waarschuwen, omdat we voor het einde der tijden staan.*

Persoonlijk vind ik dit een 'prettige' vertaling omdat de NBG-vertaling lijkt te suggereren dat deze dingen wel moesten gebeuren om ons van voorbeelden te voorzien. Maar de waarschuwing voor de Korintiërs en voor ons is er niet minder om. Bij de gewone verzoeken die horen bij het leven van een christen zal er steeds voldoende bijstand van de Heer zijn om ervoor te zorgen dat we niet boven vermogen verzocht worden. We moeten onszelf echter niet begeven in een situatie waarin we de Heer verzoeken. Daarvoor is geen goddelijke bijstand beschikbaar. Daarom staat er ook in vers 14: Ontvlucht de afgoderij! Als je je er toch in begeeft (zoals sommige Korintiërs wilden doen) dan kunnen de gevolgen buitengewoon ernstig zijn.

Vers 13 wordt overigens heel dikwijls gebruikt als een bemoedigend woord voor christenen die door veel moeilijkheden gaan. Op zich is dit ook correct. Alleen moet men de samenhang met het geheel niet uit het oog verliezen om te begrijpen waarom het nu juist daar staat.

Wie denkt dat afgoderij vooral iets voor de volkeren van die tijd vergist zich. Aan het eind van dit hoofdstuk is een artikel toegevoegd uit het RD van 21 aug. 2003. Hieruit blijkt dat afgoderij weer helemaal in is.

5.5 Waarom niet naar de tempels?

In dit gedeelte, 14 – 22, komt Paulus tot het absolute verbod om deel te nemen aan de cultische maaltijden in de afgodentempels. Hij doet een beroep op het gezonde verstand van de Korintiërs en gebruikt hun eigen ervaring met het avondmaal. In het avondmaal ervaren we de unieke gemeenschap met elkaar en met Christus. Evenzo bij Israël in het OT. Waarschijnlijk heeft Paulus hier de maaltijden uit Deut.14:22-27 op het oog. Het deelhebben aan het altaar heeft betrekking op de maaltijd die ze na het offeren met elkaar gebruikten. Ze aten dan samen porties van het geofferde voedsel en loofden en prezen hun God. Als derhalve deze maaltijden deze unieke betekenis hebben: gemeenschap met elkaar en met God of Christus, hoe kunnen we dan nog deelhebben aan maaltijden waarmee we in contact zouden komen met afgoden? Niet dat een afgod op zich bestaat, maar achter de afgod gaan demonische krachten schuil en dit onderscheiden de Korintiërs blijkbaar niet. Op deze manier zouden ze in gemeenschap komen met boze geesten en zo de Here tot naijver wekken. En dit laatste loopt natuurlijk verkeerd af voor deelnemers aan de cultische maaltijden. Zo laat Paulus met een logische redenering zien dat deelname aan de cultische maaltijden absoluut onverenigbaar is met het christen zijn.

5.6 Toch offervlees eten?

Het eten van offervlees in de tempels is dus duidelijk verboden maar geldt dit ook voor het eten van offervlees in het algemeen? Paulus laat op deze vraag een duidelijk neen horen. Je kunt rustig offervlees eten dat op de markt gekocht is en ook bij een ongelovige die je uitnodigt voor een maaltijd hoef je geen navraag te doen uit gewetensbezwaar. De oorsprong van het vlees ligt namelijk niet bij de afgoden maar bij God en Paulus citeert hier Ps. 24:1. Er is echter één uitzondering. Eet dit vlees niet 'in de buurt' van iemand wiens geweten hierdoor aangetast zou worden. Dit principe is al eerder besproken in 5.1

De apostel eindigt dit gedeelte met een algemeen geestelijk principe:

1 Kor. 10:31 Of gij dus eet of drinkt, of wat ook doet, doet het alles ter ere Gods.

Dit betekent ook: geen aanstoot geven aan wie dan ook. Paulus stelt hier zichzelf tot voorbeeld en

laat ook duidelijk zien wat zijn uiteindelijke motief is: (geen eigenbelang) maar opdat zij behouden worden. In het algemeen kan hij zeggen:

1 Kor. 11:1 Wordt mijn navolgers, gelijk ook ik Christus navolg.

De vertaler is hier ten onrechte een nieuw hoofdstuk begonnen maar dit laatste vers sluit nadrukkelijk aan bij wat vooraf ging en niet bij wat volgt.

Verwijzingen

1. *Gordon Fee, The First Epistle to the Corinthians, William B. Eerdmans Company, Grand Rapids, Michigan 1987, pag. 360*
2. *Ibid., pag. 362*
3. *Ibid., pag. 367*
4. *Ibid., pag. 401*
5. *Howard Marshall, Kept By The Power of God, The Paternoster Press, Carlisle, U.K. pag. 121*
6. *Gordon Fee, The First Epistle to the Corinthians, William B. Eerdmans Company, Grand Rapids, Michigan 1987, pag. 453 e.v.*
7. *Ibid., pag. 457*

Artikel uit het RD van 21 augustus 2003:

BRUMMEN - Op de website van Nederlands Heidendom wordt de bezoeker verwelkomd met een „Heidense groet.” Paganisme of heidendom manifesteert zich duidelijk in Engeland, maar is ook in Nederland in opkomst. Germaanse goden, heidense huwelijken en zelfs kabouters maken er deel van uit. Drs. R. H. Matzken, directeur van de stichting Bijbel en Onderwijs: „Bij jongeren zijn seks en drugs passé. Ze zoeken het in spiritualiteit.”

In het midden van de cirkel, ergens in de natuur, staan de bruid en de bruidegom. De ceremonie begint met het vereren van de vier elementen: aarde, lucht, water en vuur. Ze zweren elkaar trouw. Bij een heidense bruiloft kan dat voor een jaar, om de belofte vervolgens ieder jaar te vernieuwen. De echtverbintenis kan ook voor alle toekomstige levens gelden, omdat heidenen in reïncarnatie geloven. Tijdens het zweren worden de twee rechterhanden aan elkaar gebonden. De plechtigheid heet dan ook "handfasting". Vooral in Engeland is deze manier van trouwen erg populair, aldus de website van de BBC. Met name onder jongeren die een meer algemene plechtigheid niet bij hun lifestyle vinden passen.

Paganisten -heidenen- zijn niet in een vakje te passen. Het heidendom is een vergaarbak van overtuigingen met een aantal gemeenschappelijke kenmerken. Verering van de natuur is daar één van. Verder is het een mix van invloeden uit verschillende religies en tradities. Onder de heidenen bevinden zich heksen, druïden, shamans en gewijde ecologen.

Drs. Matzken, die verschillende boeken schreef over occultisme, onderscheidt twee groepen. De eerste groep bestaat uit mensen die zich openstellen voor allerlei uitingen van New Age. Transcendente meditatie en yoga zijn hier voorbeelden van. „Ik ben op een school in Lelystad geweest waar leerlingen aan yoga

doen en de hele dag naar vedamuziek luisteren, Indische muziek die teruggaat op de vedische geschriften. Als zij van school komen, zijn ze gepokt en gemazeld in New Age.”

Mensen uit de tweede groep „hebben hun ziel verkocht.” Zij beoefenen de religie door onder meer het aanroepen van geesten en door het vieren van een cyclus van acht festivals in de volgorde van ”het wiel van het jaar”.

Mensen die zich openstellen voor occultisme, lopen het gevaar er in meegetrokken te worden, zegt Matzken. „Als zij die keuze maken, krijgen ze inderdaad de beschikking over paranormale gaven. Ze kunnen bijvoorbeeld de toekomst voorspellen.”

Hoe groot de groep van praktiserende heidenen in Nederland is, durft hij niet te zeggen. „Het is nog niet zover als in Engeland, maar ze zijn hier wel.”

Matzken noemt het de herbetovering van de wereld. Dat gebeurt vooral daar waar de kerk voor jongeren haar geloofwaardigheid verloren heeft. „Seks en drugs zijn passé. Ze melden zich aan bij de satanisten of worden heks.” Volgens de directeur is er in Nederland nog veel verzet tegen openbare uitingen van paganisme. Zo protesteerden christenen in juni 2002 tegen de viering van het zonnefeest in Rotterdam. De Maasstad stond toen een week lang in het teken van Stonehenge, een prehistorisch monument in Engeland van grote stenen (megalieten), die een zogenaamde altaarsteen omsluiten. Het monument trekt onder meer heksen aan die hier met hun rituelen kunnen beschikken over bovennatuurlijke krachten.

Het festival was in Rotterdam georganiseerd omdat het verboden is rituelen uit te voeren bij het echte Stonehenge, uit angst voor beschadiging van de stenen. Uit de hele wereld waren heksen en tovenaars aanwezig, met zelfgemaakte 'stenen' van hout en andere materialen. Matzken: „Door het optreden van kerken en christenen is dat feest een flop geworden.”

Nederlands Heidendom wordt sterk beïnvloed door het Germaanse heidendom. Hun normen en waarden wijken daardoor af van de christelijk-humanistische normen en waarden. Op de website staat: „De meesten van ons hebben, direct of indirect, een christelijke achtergrond. Het is onze bedoeling deze culturele achtergrond te ontmaskeren en ons voorvaderlijk gedachtegoed terug te winnen.” Nederlands Heidendom gaat terug naar Wodan, de woedende, en Donar, de dondergod: goden uit de Germaanse mythologie.

Vormt het paganisme een bedreiging voor het christendom? Volgens Matzken gaan er jongeren naar Schotland om nieuwe kennis op te doen, om die vervolgens in Nederland te verbreiden. Deze zogenaamde transmissiegroepen worden uitgezonden naar Europa.

Waar Willibrord en Bonifatius, beiden afkomstig uit Engeland, het heidense Noord-Europa kerstenden, gebeurt nu precies het omgekeerde. De twee zendelingen kregen een ruime plaats toebedeeld op de website van Nederlands Heidendom. „Ondanks de propaganda die we over hen op school te verwerken krijgen, was dit duo niet zo zuiver op de graat als men ons wil doen geloven”, vermeldt de site.

In Engeland bestaat een organisatie voor heidenen, de Pagan Federation. Leden daarvan scharen zich achter de drie basisbeginselen. Kortweg: liefde voor de natuur en ontzag voor het leven met zijn eeuwige cyclus van leven en dood; doe wat je wilt, zolang het niets of niemand schaadt; én: erkenning van het goddelijke en van het mannelijke en vrouwelijke aspect daarvan. Het laatste punt is het hart van het heidense geloof.

Heidenen kennen geen leer of liturgie. Hun theologie is voornamelijk gebaseerd op ervaring. Aan het bestaan van kabouters, elfen en andere wezens twijfelen ze niet. De gelijkheid van seksen wordt sterk benadrukt en vrouwen spelen een prominente rol in de moderne heidense beweging.

Matzken vindt het heidendom een typisch New Age-verschijnsel. „Meditatie en bepaalde oefeningen helpen mee bij het aanbreken van een nieuwe tijd. Yoga, heksen en heidense missionarissen zijn krachten die de wereld willen veroveren. Ik weet van jongeren die enorm worden aangesproken door de slogan ”Eigennutz ist Gemeinnutz”, door het idee dat zij de wereld vooruit kunnen helpen.”

Het lijkt misschien onschuldig, maar dat is het niet, zegt hij. „Onlangs werd ik gebeld door een vrouw die aan yoga deed en door een geest werd bezeten. Het punt is dat een aantal mensen spontaan deze verschijnselen krijgt. Mensen zien kabouters en 15 procent van de jongeren hoort stemmen. Zij krijgen daarbij onvoldoende begeleiding. De kerk heeft er geen antwoord op. Maar veel dingen zijn vanuit de Bijbel wel te verklaren. Kabouters bijvoorbeeld. De Bijbel spreekt op verschillende plaatsen over ”veldgeesten”. Het is allemaal typerend voor de tijd waarin we leven, stelt Matzen. „Jongeren verlangen naar reality, maar als de kerk die niet biedt, gaan ze de andere kant op. De occulte kant.” Het paganisme vormt in zijn ogen een bedreiging voor Nederland. „In Italië en Griekenland is het een nationale plaag. De angst uit de Middeleeuwen wordt teruggebracht. We moeten oppassen dat het hier niet doorbreekt.”